

Beslutningsforslag nr. B 101. Fremsat den 17. februar 2009 af Per Clausen (EL), Line Barfod (EL), Johanne Schmidt-Nielsen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bisfenol-A

Folketinget pålægger regeringen at arbejde for, at der i EU indføres et totalt stop for brug af og salg af produkter indeholdende stoffet bisfe-

nol-A, og at indføre særregler i Danmark, der sikrer dette, indtil de skærpede regler er indført i EU.

Bemærkninger til forslaget

Bisfenol-A er et organisk stof, som indgår i produktionen af klare plastikker, som er næsten brudsikre og som benyttes i mange forskellige dagligdags produkter som bl.a. sutteflasker, vandflasker, sportsudstyr, medicinaludstyr, cd'er og elektronik.

Mennesker udsættes hovedsagelig for bisfenol-A gennem kosten. Bisfenol-A kan f.eks. vandre over i fødevarer fra beholdere lavet af polycarbonatplast, såsom sutteflasker, plastbeholdere og vandflasker, eller fra epoxybelægningen i konservesdåser. Børn spiser og drikker mere på vægtbasis end voksne og belastes derfor relativt mere, hvis en fødevarer indeholder bisfenol-A¹⁾.

EU's fødevarestyrelse, EFSA (European Food Safety Authority), har i slutningen af juli 2008 godkendt kemikaliet bisfenol-A. På trods af denne godkendelse er der dog ingen tvivl om, at bisfenol-A er et farligt kemikalie. Ifølge nyere undersøgelser påvirker det desuden hjernens udvikling, adfærden og indlæringssevnen og menes derudover at være kræftfremkaldende.

Den danske regerings holdning inden afgørelsen i EFSA i slutningen af juli 2008 har været, at reglerne vedrørende bisfenol-A skulle strammes. Dette er ikke sket.

Forslagsstillerne mener ikke, at Danmark skal acceptere en beslutning fra EU om at undergrave sundhedsstandarderne i Danmark og EU. Danmark må tage kampen op, både ved at arbejde for en ændring af reglerne på EU-plan og ved at gå foran og vise vejen ved at indføre de mest hensigtsmæssige regler i Danmark, indtil disse regler kan gennemføres på EU-niveau.

Bisfenol-A er optaget på Miljøstyrelsens liste over farlige stoffer og findes på EU's liste over kemiske stoffer med dokumenteret hormonforstyrrende effekter²⁾. EU's fødevarestyrelse mener imidlertid ikke, at der er tilstrækkelig dokumentation for, at stoffet i små mængder er farligt for mennesker. Derfor må europæiske forbrugere indstille sig på at leve med frykten for,

at bisfenol-A for eksempel kan give brystkræft, livmoderskader, nedsat indlæringssevne og forringet sædkvalitet.

Specielt har debatten været ført i Danmark og i udlandet om brug af bisfenol-A i sutteflasker, da undersøgelser viser, at specielt fostre og små børn er meget udsatte for de negative virkninger af bisfenol-A. John Vildbæk, importør af mærket BabyBornFree, som er fri for bisfenol-A, undrer sig over, hvorfor stoffet overhovedet bruges i sutteflasker. Han har til Politiken.dk den 29. juli 2008 udtalt: »Der er ikke noget, der gør, at man er nødt til at bruge bisfenol-A i sutteflasker. Den eneste grund kan være, at produktionsprisen er cirka tre gange højere, når man ikke bruger det.«

Eksemplet med sutteflasker er kendetegnende på den måde, at der i dag allerede findes alternativer til bisfenol-A. Den eneste grund til at beholde det farlige stof er industriens ønske om billigere produktion. Dette ønske burde på ingen måde være nok til at bibeholde dette farlige kemikalie på markedet.

I forbindelse med EFSA's afgørelse i slutningen af juli 2008 udtalte repræsentanter for både Venstre og Socialdemokratiet sig yderst kritisk om sagen. Ifølge dr.dk udtalte Eyvind Vesselbo den 28. juli 2008: »Det her stof er farligt, og jeg mener, at det er et problem, at EU gang på gang bestemmer, at vi her i Danmark skal bruge de farlige stoffer, som vi egentlig ønsker at forbyde.«

Socialdemokraternes miljøordfører, Torben Hansen, mente i samme artikel også, at Danmark skal trække bremsen med det samme. Han sagde: »Vi kan ikke leve med, at vores små børn bliver udsat for produkter, der er hormonforstyrrende.«

JuniBevægelsen og Socialdemokraterne i Europa-Parlamentet udsendte den 16. december 2008 en fælles pressemeddelelse med budskabet om, at de sammen med to svenske EU-parlamentarikere har startet en underskriftsindsamling for at få EU til at forbyde

¹⁾ <http://www.miljoeogsundhed.dk/default.aspx?node=6125>

²⁾ »Study on enhancing the Endocrine Disrupter priority list with a focus on low production volume chemicals«, Revised report to DG Environment, May 2007.

bisfenol-A. I den forbindelse udsendte Socialistisk Folkeparti samme dag en pressemeddelelse, hvor Pia Olsen Dyhr, SF's forbrugerordfører, bl.a. udtalte:

»Bisfenol-A er et hormonforstyrrende stof. Forsøg har vist, at stoffet kan påvirke nervesystemet, forårsage ændringer i adfærd, forårsage ændret udvikling af prostata og urinrør, samt udvikle mulige forstadier til kræft i prostatakirtlen og brystkirtlen. Når et kemikalie har så stærke potentielle virkninger, skal de ikke forefindes på markedet, heller ikke i små mængder. Derfor vil jeg gerne opfordre miljøministeren til at forbyde stoffet på det danske marked.«

I Danmark har Miljøstyrelsen længe været stærkt kritisk over for EU's hidtidige risikovurdering af bisfenol-A. I forlængelse af EFSA's afgørelse i slutningen af juli 2008 udtalte Henrik Søren Larsen fra Miljøstyrelsen, Kemikalier, den 28. juli 2008 til DR.dk: »På sundhedssiden er der en tvivl vedrørende alle hormonforstyrrende stoffer. Vi har ønsket yderligere undersøgelser, men er ikke kommet igennem med det indtil videre.«

Udenlandske erfaringer

I august 2007 erklærede 38 førende bisfenol-A-eksperter i en fælles erklæring, at bisfenol-A er et farligt stof, og at mennesker udsættes for større mængder af bisfenol-A end de mængder, der i dyreforsøg har vist sig at være skadelige. Det nuværende gennemsnitlige niveau i mennesker er 1-2 nanogram pr. milliliter. Der er altså tale om yderst små koncentrationer, før faren for negative konsekvenser er til stede³⁾.

Samtidig er bisfenol-A uden for kontrol i forhold til spredning og oplagring i levende organismer og mennesker. Det amerikanske Center for Disease Control and Prevention fastslog i 2005, at kemikalien er uden for kontrol og har spredt sig til mennesker. Centeret fandt stoffet i 95 pct. af forsøgspersonerne i en test.

Desuden skal man også være opmærksom på de såkaldte kombinationseffekter, der betyder, at stoffer med 0-virkning under en bestemt grænseværdi godt kan have en effekt sammen med andre stoffer, herunder andre stoffer med 0-virkning. Populært sagt er $0+0+0=7$. Pointen er, at selv om EU's fødevarerstyrelse mener, at stoffet er sikkert i sutteflasker, så udsættes mennesker også for andre hormonstoffer fra andre

kilder. Derfor er det fornuftigt at fjerne bisfenol-A. Kombinationseffekterne betyder, at de mængder, som EFSA finder er uskadelige for mennesker, sagtens kan være yderst skadelige i kombination med andre stoffer.

Canada har gennemført en risikovurdering af bisfenol-A og besluttet, at risikoen for uønskede effekter hos nyfødte og småbørn er så stor, at der bl.a. skal indføres et forbud mod brug af bisfenol-A i sutteflasker. Der er i øjeblikket en høringsproces i gang i Canada, og der forventes lovgivning på området i 2009.

Forbrugerrådet mener, at Danmark skal lade sig inspirere af Canada. Claus Jørgensen, miljøpolitisk medarbejder i Forbrugerrådet, udtaler på Forbrugerrådets hjemmeside: »Problemet er, at stoffer migrerer, dvs. siver ud af plasten og over i mælken eller den væske, som er i sutteflasken. På den måde udsættes børnene for dette kemiske stof, der mistænkes for at have hormonforstyrrende effekt. I Forbrugerrådet bakker vi derfor op om Canadas initiativ. Vi mener, at Danmark bør gå forrest i EU og forbyde bisfenol-A i sutteflasker og andre forbrugerprodukter.«

Såfremt EU måtte finde de bedre danske regler problematiske, må EU i sidste ende føre en sag mod Danmark. Danmark skal under alle omstændigheder ikke give op på forhånd, men prøve alle muligheder i EU-systemet og arbejde for bedre standarder end det, som EFSA i dette tilfælde kan acceptere. Der kan herunder også blive tale om brug af miljøgarantien.

Forslagsstillerne er af den opfattelse, at Danmark under alle omstændigheder ikke skal acceptere, at EU forhindrer de enkelte medlemslande i at føre den bedste og skrappeste miljø- og sundhedspolitik. Selv for partier, der ikke måtte dele dette synspunkt, giver det mening at bruge alle de midler, der findes inden for rammerne af EU.

Selv hvis Danmark skulle tabe en sag som denne ved en endelig afgørelse ved EF-Domstolen, er der ingen tvivl om, at EU-systemet ikke i længden vil kunne leve med at skulle banke lande på plads i tabersager som denne. At bruge de muligheder, som EU-systemet tilbyder, er derfor også en måde at føre miljø- og sundhedsvenlig politik på. At lade være med at bruge disse muligheder er overgivelse og accept af meget skadelige og hormonforstyrrende kemikalier.

³⁾ <http://www.environmentalhealthnews.org/newscience/2007/2007-0803chapelhillconsensus.html#2007kaiser>

Skriftlig fremsættelse

Per Clausen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bisfenol-A.

(Beslutningsforslag nr. B 101).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.